

Bed hvilke Foranstaltninger kan Staten fremme Drainingen.

Diskussion indledet af Professor Frederiksen ved den
12te Landmandsforsamling.

Han havde tænkt sig, at der ad Lovgivningens Vej kunde gjøres noget for Drainingsens Fremgang; men førend han vilde fremkomme med noget Lovforslag i denne Retning, vilde han helst høre Landmændenes Mening derom. Nogle have jo regnet, at for enkelte Egne kunde man faa 10—30 pCt. aarligt Udbytte af den Kapital, der anvendtes til Draining, og desuden de indirekte Fordele, at f. Ex. Sundhedstilstanden blev bedre paa Grund af at Laage og Uddunstning blev mindre. Han stolede ej paa sin egen Dom, men endnu skulde der efter paalidelige Mænds Udsagn kræves en Sum af 100 Mill. Rd. til Drainingsanlæg her i Landet, og det vilde mange Steder ikke møde ringe Vanskelighed at skaffe Midlerne tilveje. Det er de større Gaarde, der især dræne, men disse have ogsaa lettere Afgang til Penge og i Almindelighed heldigere Prioriteter. Der er ikke faa Vanskeligheder for de mindre Gaarde, og kunne disse overvindes, ville de sikkert komme stærkere med end hidindtil. Vel vil Drainingen komme frem, uden at der bliver gjort noget, men det vil gaa for langsomt, og det gjælder derfor om at drøfte Vanskelighederne, og hvis der kan gjøres noget, om det da er heldigt, at Staten griber ind.

Her i Landet har Spørgsmaalet tidligere været drøftet i Landhusholdningselskabet; men de Forslag, der da kom frem, kunde næppe helt tiltrædes. Selv Etatsraad Tesdorpf havde ment, at der maatte gives Laan for at fremme Drainingen; dertil kunde Taleren ikke slutte sig. I England havde Staten greben dertil, da den tog de Toldprivilegier bort, som Landmændene nød godt af, og i Frankrig havde vi lignende

Exempler, som han dog ej heller kunde anbefale, og der var vist ogsaa i dette Tilfælde gaaet for vidt med Statens Indgreb i private Forhold. Undersøger man nøjere Spørgsmaalet, om hvorvidt Staten bør give Laan, da maa man vel indrømme, at det ej vil være saa roverkommeligt, men der er Grene af Industrien, som kræve langt mere Hjælp, og desuden vil en saadan Fremgangsmaade fra Statens Side vist ikke finde Tilslutning i den for Tiden herskende Stemning; at de benyttes saa lide tandedsteds tyder heller ikke paa, at de har nogen stor Betydning.

Der er imidlertid en anden Tanke, som synes Taleren mere værdifuld, og hvis Betydning vilde blive saa stor, at den vilde gjøre den første unødvendig og overflødig, nemlig om man kunde give Laan, der optages i dette Djemed, Fortrinsret fremfor andre Prioriteter. I saa Tilfælde gjorde man noget, der ligger i Sagens Natur; thi ved Drainingen faaer Ejendommen større Værdi, og det en Merværdi, der har en særegen Betydning overfor Kreditorerne. Det, der bevirker Svingninger i Prisen paa Landejendomme, og at disse Svingninger ere hyppigere og større i enkelte Egne end i andre, viser sig netop at være begrundet i Ejendommens bedre eller daarligere Besskaffenhed; man behøver blot at se hen til Forholdene her og i andre Lande i Tyverne, ja selv under Pengekrisen. Sagen er nemlig, at der i de daarlige Egne skal trækkes en stor Andel fra Bruttoen, inden man faaer Nettoudbytte. Taleren henleder Opmærksomheden herpaa, fordi en Forøgelse af Ejendommens Værdi ved en Forbedring, der er af saa stor Nytte som Drainingen, vil have til Følge, at den ikke paavirktes saa stærkt af Fluktuationen. Dette maa udhæves, fordi man da, uden at træde Prioritetssejerne for nær, kan fordre, at Laan til Draining erholder Fortrinsret fremfor andre Prioriteter. Det gjælder kun bestemt at konstatere, at Draining i et givet Tilfælde har forøget Ejendommens Værdi. Der maatte ved Siden af tages en Del Bestemmelser, f. Ex. at det, der skulde udføres, virkelig blev gjort o. s. v.

Man har sagt, at slikt trøstigt kunde overlades til Enkeltmand, og at Kreditoren i Almindelighed nok selv vilde tillade Fortrinsret, naar Ejendommens forøgede Værdi gav en større Sikkerhed. Men sees hen til Menneskenes Karakter, da bemærkes let, at der er intet, som Kreditoren er mindre tilbøjelig til at gaa ind paa, end en Forandring af de engang, fra først af fastsatte Bestemmelser. Anderledes, naar særegne Lovbestemmelser lettede Overgangen i saa Henseende.

Tidligere er der af Rand. King foreslaaet i Landhusholdningssekskabet, at vi skulde blive staaende ved hvad der var gennemført i Frankrig, og at man skulde holde saa meget paa Kreditorens Ret, at denne langt ud i Tiden skulde have Ret til at faa undersøgt, om Ejendommen virkelig i Øjeblikket havde en større Merværdi. Hvis man blev staaende derved, kunde man lige saa godt lade Sagen falde, thi vil man skaffe Landmanden billige Penge, er det ej nok, at Pengene først sikres ved senere Undersøgelser, men der maa strax slaaes noget fast, der skal strax finde en nøjagtig og omhyggelig Undersøgelse Sted, hvorved der virkelig konstateres, at Ejendommen har faaet en større Værdi. I saa Tilfælde vilde de offentlige Institutioner være villige til at laane Penge mod en saadan konstateret Sikkerhed; dertil kommer, at de offentlige Midler i Landet og maasse Overformynderimidlerne her kunde finde en passende Anvendelse.

Alle vide jo, hvorledes man her hidtil holder fast ved de gamle 4 pCt. Det synes ganske vist ikke ham at være forsvarligt, at enkelte Landmænd blive saa meget begunstigede paa Institutionernes eller de Umyndiges Bekostning, som det er Tilfældet, saa længe vi blive staaende ved den lave Rentefod af 4 pCt. Men under den nuværende Stemning i Repræsentationen vilde der ikke blive Spørgsmaal om at forandre dette, og skulde man blive staaende ved de 4 pCt., da var der jo en fortrinlig Anvendelse for disse Stiftelsers Penge ved dette Foretagende med den ganske særegne Sikkerhed. For at faa Private til at give sliige Laan, kunde der jo tages andre be-

gunstigende Bestemmelser; man kunde f. Ex. tænke sig, at disse Obligationer fritoges for Stempelafgift ved Transport eller bleve Ihændeleverpapirer.

Naar man hører om, hvorledes Drainingen udføres, at den ofte gjøres langt bedre og derfor koster mere end nødvendigt, at den i mange andre Tilfælde stæer overfladigt og daarligt, da maa det antages, at der meget ofte er Trang til den Vejledning af Sagkyndige, der vilde kræves for at give Fortrinsret, saa at sliq Undersøgelse meget ofte ikke engang virkelig vilde blive noget Offer.

Maaste vilde en saadan Ordning føre med sig, at der dannedes Selskaber, som overtog Arbejdet. I England er det gennemgaaende, at man finder sin Fordel ved at søge Mellem-mænd til at udføre sliqe Arbejder. Gaves der ved Laane-ordningen Lejlighed til at benytte saadanne Selskaber, vilde Taleren ogsaa heri snarere se noget heldigt end uheldigt.

Drister man sig til at give private Laan til Draining Fortrinsret fremfor andre Prioriteter, anseer Taleren denne Sag for løst; han indseer ikke, at der fra den almindelige Lovgivnings Side kunde gjøres nogen Indvending, og det be- styrker ham i denne Mening, at andre Lande (England), der ere saa bange for at træde Private for nær, allerede have gjort dette Indgreb; og selv ved en omhyggelig Undersøgelse seer han fra intet Standpunkt noget, der kunde træde hindrende i Vejen for en saadan Ordning. Ogsaa maatte det komme i Betragtning, hvad Benyttelse Fideikommisserne og Brugerne af offentlige Ejendomme — f. Ex. Præstegaardene — kunde gjøre heraf, og om ikke Fæsterne kunde benytte sig deraf, naar det blev konstateret, at Midlerne kunde tilvejebringes paa denne Maade.

Taleren har her kun havt Spørgsmaalet om Kapitalen for Dje; det er kun en enkelt Side af Sagen, og der er flere, der ere lige saa vigtige, f. Ex. Hensynet til Vandløbslovgivningen, idet man endnu ikke har dristet sig til at udvide denne til Drainingen, saaledes at den almindelige Grundsætning, at de, der ville have Nytte af Anlægget, tillige deltage i Be-

kostningen, eller saaledes, at Hovedvandløbene overalt indrettedes efter Drainingens Krav; selv mange smaa Spørgsmaal staa i Forbindelse dermed; man ser saaledes Grøfterne ved Landevejene overfyldte med Ukrud bevarede, selv om det omliggende Land er drainet.

Spørgsmaalet er saa stort og betydningsfuldt, at det kræver en gennemgribende Undersøgelse; Taleren har imidlertid kun villet paavise det.

Landinspektør Jensen vil ikke gaa ind paa selve Spørgsmaalet, men mere søge at belyse den tekniske Side af Sagen. Der var ytret, at det var ønskeligt, om Vandløbslovgivningen forbedredes; tidligere nøjedes vi med 1 Alen Dybde, medens vi nu vare gaaede over til 2 Alen, hvilket var et stort Spring; Vanskelighederne, der bleve at overvinde, vilde vist fortrinsvis træffe Hovedvandløbene, og om der end i visse Egne er gjort meget, hvilket f. Ex. dette Stift, hvis Bestaaffenhed ogsaa kræver det, tydelig viser, synes han dog, at Amtsraadet burde gjøre noget med Hensyn til Hovedvandløbene, idet den mindre Besiddelse overfor disse ofte staaer afmægtig, og mener, at Amtsraadet burde tage Sagen i sin Haand, hvor der viser sig Lyft og Billie til Draining. Man drifter sig ved Lovgivningen ikke til at give saa bestemte Regler, at man derpaa kan bygge hele Anlæg, men søger mere kun at bortrydde de almindelige Hindringer. Lovene desangaaende have bestaaet i 12 Aar, og det synes at være paa Tide, at de blive supplerede, saa at f. Ex. den Mand, der skulde lede Vandet over en Andens Grund, ej skulde betale Omkostningerne; men ifølge Lov af 1859 kunde han ej fordre, at Vedkommende betalte dem; tillige ere de Reguleringer, der ere skete tidligere, heller ikke baserede paa den nødvendige Dybde. Han kunde tillige ønske, at vi havde en videnskabelig dannet Mand, der kunde samle de Resultater, der nu og da fremkom her i Landet og i andre Lande, hvilket Praktikeren ikke kan overkomme, navnlig hvad fremmede Lande angaaer, hvorfor den Nytte, vi kunne have af disse Erfaringer, let gaaer tabt for os.

Profesfor Frederiksen slutter sig ganske til de Ønsker, der ere fremsatte af den foregaaende Taler. Til sine tidligere Øtringer skal han kun føje, at de omtalte Laan til Draining selvfølgelig maatte have bestemte Amortisationsterminer, saaledes at de kun gives for en vis Tid og betales tilbage i et Tidsrum, mindre end det, hvortil Værdien af Drainingen udstrækker sig; det har ogsaa været paa denne Maade, man er gaaet frem i andre Lande.

Statsraad Tesdorpf: Indlederen har alt ytret, at jeg paa et tidligere Stadium udtalte mig for at Staten gav direkte Laan til Drainingen. Jeg er endnu af samme Mening og deler ogsaa Hr. Tensens Anskuelse om Ønskeligheden af en videnskabelig dannet Mands Ansættelse, for at vi kunne følge med hvad der i denne Retning bliver foretaget, hvilket kan være en heldig Indledning til det, Regeringen senere vil gjøre. Jeg synes ingen Betænkeligheder, der kan være ved at opfordre Regeringen til at træde til; der er ingen saa velhavende Landmænd som de engelske, og dog tilbød Regeringen dem Laan til Draining, som en Forbedring der maatte ansees for en af de nyttigste, da Kornloven ophævedes; disse Laan ere endogsaa udvidede i en overordentlig Grad: til Vandløbenes Fordybning, til Bygning af Broer o. s. v., ja man har endog foreslaaet, at Regeringen skulde give Laan til bedre Bygninger og Reparationer, efterfom det var indlysende, at Laan ikke kunde stilles fikrere og nyttigere. Prof. Frederiksen har anslaaet de Bekostninger, der vilde følge med Drainingen til 100 Mill., hvilket vist ej er for meget, og viser hvor vigtigt det er at gjøre noget; det skorter i Almindelighed ikke paa Villie til at draine, men paa Evne; lad os huske, hvormange Fæstere der ere blevne Selvejere i den senere Tid, og hvilke pekuniære Byrder denne Overgang lægger paa Vedkommende, og have de ej tidligere kunnet anvende Midler til Forbedringer, bliver det nu ofte uoverkommeligt. Og naar Regeringen tillader, at Laan til Draining erholder Fortrinsret fremfor andre Prioriteter, da bliver Tilsynet med, om Kapitalen bliver rigtig anvendt